

Bu Sayıda,

Türkiye, uzun zamandır oldukça sancılı ve kritik bir süreçten geçiyor. Dar bir geçide doğru ilerliyoruz adeta. İçerde ve dışarıda yaşanan birtakım gelişmeler 2018 yılının oldukça zor geçeceğini şimdiden haber veriyor. Türkiye tarihini, düşüncesini, siyasetini ele almada bir psikoz durumundaki beka sorununun ya da bunun biraz parçalı ulusalcı dildeki versiyonu diyebileceğimiz Sevres Sendromunun hem toplum katmanlarında hem de siyasette fazlasıyla hissedilir hâle geldiğini görmek üzücü. Bu durum, zaman zaman iktidara yakın çevrelerin de eliyle neredeyse soft Kemalizm'in tahkim edilmesi noktasına varmış durumda. Buna mukabil, gündeme gelen Kemalizm eleştirilerinin artık arkaik hale gelen 1990'ların diliyle yapıyor olması da oldukça düşündürücü.

Diğer taraftan bahsettiğimiz beka kaygısının tamamen yersiz olduğu düşünülmemeli. Türkiye Cumhuriyeti açısından Birinci Büyük Savaş'ı bitiren Lozan Barış Antlaşması'nı imzalayan İsmet İnönü'nün antlaşmanın maddelerini eleştirenlere "Bir yüz yıl daha kazandık" şeklinde cevap verdiği rivayet edilir. Cumhuriyet Türkiye'sinin yüzüncü yıl dönümüne gelirken Suriye ve Irak'ta yaşanan gelişmelerle birlikte İnönü'ye atfedilen bu cümle değerlendirildiğinde 1990'lı yıllar boyunca çokça duyduğumuz kırmızı çizgiler ifadesinin politik gündemimize yeniden girdiğini görmek, süreci ve dönemi anlamak ve anlatmak bakımından ufuk açıcı olabilir.

15 Temmuz darbe girişimi başarılı olsaydı bugün büyük ihtimalle bambaşka bir konjonktürde konuşuyor olacaktık, bilemeyiz. İşimiz fütürizm olmadığı için mevcut durumu tespit ve analiz etmek daha doğru bir tavır olacaktır. 15 Temmuz darbe girişimi başarısız olmasına rağmen devletin birtakım mekanizmalarında derin bir tahribata sebep olmuş gözüküyor. Kamudan ihraçlarla bu tahribat tamir edilmeye çalışılırken diğer yandan hukuk devleti ilkesinin belli ölçülerde aşındığına ilişkin kanaat toplumda ve bürokrasi kesiminde yaygınlaşıyor. Olağanüstü Hal uygulamalarının fertlerin toplumsal hayatlarını radikal bir şekilde etkilemediği muhakkak. Bu bakımdan, örneğin Fransa ya da Belçika'daki uygulamalar

ile karşılaştırıldığında Türkiye'deki OHAL tecrübesi demokratik standartların tespit edilmesi açısından oldukça önemli. Diğer taraftan devletle bireyin karşı karşıya geldiği durumlarda vatandaşın hakkının devlete karşı savunulmasını sağlayan veya daha doğru bir ifadeyle bunu objektif birtakım normlara bağlayan idare hukuku mekanizmalarının tam anlamıyla çalışmıyor olması büyük bir eksiklik olarak tebarüz ediyor.

Bu kadar kritik bir süreçten geçilirken, hele hele 15 Temmuz gibi bir işgal girişimi atlatılmışken hukuka daha fazla itibar kazandırmak gerekir. Hukuk bir devletin meşruiyetinin de kaynağıdır. Hukukun objektif biçimde değil de kişilere göre uygulanması yahut objektif kıstasların tamamen ortadan kaldırılması gibi bir izlenimin toplum katmanlarında yaygınlık kazanmasına engel olunması gerekir. Eleştiriler burada yoğunlaşıyorsa ve yapılan işlerde, alınan kararlarda hukuka uygun hareket edildiği düşünülüyorsa demek ki icraatın yansıtılma biçimlerinde, kamuoyu ile iletişimde, kitle iletişim araçlarıyla irtibatla kayda değer problemler bulunmaktadır. Me(n)tal yorgunluğunu atlatmak isteyen AK Parti il ve ilçe teşkilatlarındaki kadrolarda değişime, yenilenmeye odaklanmışken bu gibi çok temel sorunları atlamamak mecburiyetindedir.

Şüphesiz günümüz dünyasında bir devletin gücünü belirleyen somut unsurlar arasında sahip olduğu konvansiyonel silah sayısı, nükleer başlık taşıyabilen füzeleri ya da ittifak ilişkileri vardır. Ancak bunlar bir ölçüde konjonktürel yani geçici unsurlardır. Özellikle Ortadoğu ülkelerinde bu türden güçlü ülkelere Soğuk Savaş yıllarında rastlanıyordu. Ancak bugün esamileri bile okunmuyor. Eğer bu somut unsurlar sağlam bir devlet geneği ile desteklenmiş ve dengelenmişse bölgesel ve / ya küresel bir güç olma durumundan bahsedilebilir. Bugün iç ve dış politikada bazı önemli meselelerimizi ayaküstü tartışıp karara bağlama alışkanlığı kazanmış olmamız iyiye işaret olarak değerlendirilemez. Bu çerçevede Türkiye'de yeni bir askeri darbe girişiminin yapısal koşullarının hâlâ ortadan kalkmadığına dikkat etmek, siyaseti bu dikkat etrafında yeniden organize edecek bir arayışın içerisinde olmak gerekiyor. Bu arayışın en somut ve kararlı ifadesi Türkiye'de sivil-asker ilişkilerini demokratik standartlara göre kurumsallaştıracak, kişisel hak ve özgürlükler konusunda hiçbir endişeye yer bırakmayacak, katılımcı ve sivil bir anayasanın vakit kaybetmeksizin gündeme alınmasıdır.

Tezkire dergisinin 61.sayısının hazırlığı tamamlanmışken Şerif Mardin'in hayatını kaybetti. Bundan dolayı, Türkiye ve Dünya Gündemi bölümümüzdeki yazıları güncelledik ve Şerif Mardin'i değerlendiren yazılardan oluşturduk. Mardin'in öteden beri geniş bir sorunsal içinde söylediklerinin

özgünlüğü üzerinden, özellikle sosyalist ve ulusalcı solda süregelen ve süregiden tartışmanın ne kadar yersiz olduğuna burada değinmeden geçemeyeceğiz. Düşünceden ziyade kanaatlerin egemen olduğu bu çevrelerden Mardin'e yönelen entelektüel linç girişiminin tek sebebi Mardin'in bu çevrelerdeki aydınların kitlesel halde, ayak değiştirir gibi fikir değiştirmelerini tespit etmiş olması ve Marksizm'in karikatürüyle uğraşmaları olabilir. Yazdıklarının 1980'lerin sonundan itibaren Türkiye'de bu kadar büyük etki doğurmuş olmasının sebebinin Mardin'in soyutlama yapabiliyor olması olduğunu hiç düşünmemiş olmaları ve bu yönüne temas etmemiş olmaları oldukça ilginçtir. Aslında mesele daha gelişkin bir çerçeveden ele alınırsa, sosyal bilimler alanında yaşanan zihniyet dolayısıyla da kanon tartışmasıyla da yakından alakalıdır. Bu bakımdan Mardin, Osmanlıdan Cumhuriyete ve günümüze uzanan dini, sosyal, iktisadi, sınıfsal, ideolojik ve bürokratik zihniyet dönüşümlerinin ve sürekliliklerinin nasıl gerçekleştiğini anlamak için mutlaka olgusal bir biçimde okunmalı.

Dergimizin bu sayısı, 15 Temmuz hain darbe girişiminin sene-i devriyesi dolayısıyla asker ve siyaset, asker ve kültür konularına odaklanan bir dosya yoğunluğuna sahip. Bu vesileyle sayfalarımızda ilk defa okuyacağınız isimler olacak. Türkiye'deki tarih ve toplum tartışmaları bakımından yararlı bir dosya oluşturduğumuzu ümit ediyoruz. Tarih çalışmaları bölümünde ise Gizli Celse Zabıtlarında Musul Meselesi üzerine, planlanmamış olsa dahi günceli de oldukça yakından ilgilendiren bir yazı var.

Önümüzdeki sayıda Ekim Devrimi'nin 100.yılı üzerine bir dosyamız olacak. 62.sayımızda buluşmak dileğiyle.